

English-Persian Dictionary.

ARTHUR N. COLLASTON

پیشکش
آمر نیلور اولسن
بمختصر مبارک انجمنیت شاهنشاه ایران
اسلطان ناصر الدین شاه
قاجار

کتابخانه ملی

A COMPLETE

1450

ENGLISH-PERSIAN DICTIONARY.

Compiled from Original Sources.

No. 3202

شماره ثبت 64-205936

BY

ARTHUR N. WOLLASTON, C.I.E.,

H.M.'S INDIAN (HOME) SERVICE,

TRANSLATOR OF THE "ANVÂR-I-SUHAILÎ," EDITOR OF THE MIRACLE PLAY OF
"HASAN AND HUSAIN," ETC.

5597

LONDON:

W. H. ALLEN & CO., 13 WATERLOO PLACE, PALL MALL. S.W.

PUBLISHERS TO THE INDIA OFFICE.

1889.

(All rights reserved.)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

انوارش

PE

۱۴۴۵

۸ ۲ ۹ / ف

۱۲۴۸

LONDON:
PRINTED BY W. H. ALLEN AND CO., 13 WATERLOO PLACE,
PALL MALL. S.W.

No. 10160

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

DEDICATED

BY PERMISSION

TO

THE RIGHT HONOURABLE VISCOUNT CROSS, G.C.B.,

HER MAJESTY'S PRINCIPAL SECRETARY OF STATE FOR INDIA.

PREFACE.

In the Preface to the smaller English-Persian dictionary, published in 1882, I endeavoured to show the need of such a work, and I explained in considerable detail the reasons which led me to hope for the public approval of a volume which was practically the pioneer of its class. In these circumstances but little remains to be added on the present occasion.

Whatever may be the general verdict as to my sins of commission, I do not presume that the most severe and unbending of critics will accuse me of many faults in an opposite direction; for I make bold to assert that, save owing to some accidental oversight, there is scarcely a solitary word of the least importance in the English language which is not to be found in the present publication; indeed, it would have been alike easy and pleasant to have omitted a not inconsiderable mass of obscure and little familiar terms, which but seldom enter into every-day use. But I have taken Walker and Webster's dictionary as the basis of the English portion of the text, and if anyone should seek to know why it is that so many out-of-the-way words have been included, the answer is simple, but, as I maintain, conclusive: they find a place in the English dictionary, and, therefore, could not with propriety be wanting in a complete and exhaustive work of the nature under consideration.

Yet withal full and, it may be hoped, complete as is the present Dictionary, it would have been easy to have swollen its bulk still further by giving under each head *all* the synonyms to be found at various other parts of the volume; but such a plan, while considerably increasing its size and cost, would not have materially enhanced its value, and no apology is requisite for omissions in this direction, especially as the student can always, in case of need, refer to any particular word akin in signification to the term which he wishes to employ. On the other hand, to a large extent, irregular and broken plurals have been given, as well as the roots of irregular verbs, and, at times, the peculiar and idiomatic uses of phrases have been introduced, a procedure which in all respects is calculated to assist the learner.

It will be observed that a considerable number of scientific and botanical terms have been introduced; and I would explain that, as far as was practicable these have been submitted to the

revision of Mr. B. J. Rose, of the India Office. I do not for a moment desire to burden this gentleman with any unreasonable responsibility in the matter, for it would be wanting in fairness on my part were I to refrain from mentioning that he protested in not a few instances against the obsolete nature of my information; but I was powerless. Science in Europe progresses with giant strides, while as regards Persia, the most Conservative of all Conservative countries in the world, what is used in one decade passes current till the "crack of doom." Things in the land of the "Lion and Sun" do not change with the times; and I shall be quite prepared to learn that *savants* in the present year of grace will laugh to scorn the antiquated and obsolete nomenclature which, being current in that country, I have adopted in my efforts to link East and West in the bonds of scientific terminology. I hope, however, that this explanation will not be held to deprive me of the opportunity of acknowledging the obligation under which Mr. Rose has placed me, and I gladly avail myself of making the only return in my power—a frank avowal of the extent to which his knowledge and experience have enhanced the value, from a technical point of view, of the work now submitted to the judgment of the public.

For the errors to be found I can make but little excuse. It is true that the volume is but "the poor production of the refuse of time"; but as many years have been devoted to its preparation, I must let it plead its own defence, without attempt at apology, and admit that, notwithstanding its inevitable mistakes and inaccuracies, it is on the whole as sound throughout as it has been in my power to render it. Many persons may be disposed to fancy that a dictionary is *merely* a work of research, but this notion is far from accurate. Of course careful collation is an all-important desideratum; but much more than this is needed, especially as regards the correction of the proofs; and I contend that practically a lexicographer's scholarship must be sufficiently profound to enable him to detect *at a glance* any error which may happen to make its appearance. This explanation—and it is the outcome of many years' devotion to the task now completed—may serve, perhaps, to modify the asperities of those critics who might otherwise be prepared to impute to want of diligence the thousand and one errors which mar the efforts of even the most conscientious of lexicographical authors.

I should be wanting alike in gratitude and honesty were I to refrain from acknowledging the handsome subsidy which the India Office authorities have been pleased to grant towards the expenses of a work which, whatever may be the verdict thereon of the world of letters, can scarcely, under any conceivable circumstances, be a remunerative publication. Had they acted in a less generous spirit, the MS. must have remained in the pigeon-holes of obscurity. No publisher would have dared to undertake a venture with so remote a chance of recouping the heavy outlay which it involved. A word of acknowledgment on my part is also due to the generous liberality of H.H. the Thakur of

Bhavnagar, H.H. the Nizam of Haidarabad, and the trustees of the Sir Jamsetjee Jeejeebhoy Translation Fund, all of whom made material and acceptable contributions towards the expenses of a dictionary in which they have been kind enough to take an interest.

It only remains to avow—and the task is at once grateful and incumbent—the assistance which I have received from Mirza Baker, formerly translator to the Residency at Bushire, and now of Beyrout. It would be easy to expatiate at length in regard to the part he has taken in the production of the present Dictionary. Perhaps, however, it will suffice if I simply but truthfully state that had he not volunteered his help, it would have been quite impossible for me to have completed a task which will, I trust, stand the test of time, and remain, at least for some years to come, a standard work of reference.

Glen Hill, Walmer.

July 1889.

"It is the fate of those who toil at the lower employments of life to be rather driven by the fear of evil than attracted by the prospect of good; to be exposed to censure without hope of praise; to be disgraced by miscarriage, or punished for neglect, where success would have been without applause, and diligence without reward.

"Amongst these unhappy mortals is the writer of dictionaries, whom mankind have considered not as the pupil but the slave of Science, the pioneer of Literature, doomed only to remove rubbish and clear obstructions from the paths through which Learning and Genius press forward to conquest and glory, without bestowing a smile on the humble drudge that facilitates their progress. Every other author may aspire to praise; [the lexicographer can only hope to escape reproach, and even this negative recompense has been yet granted to very few."—*Dr. Johnson.*

A DICTIONARY ENGLISH AND PERSIAN.

A.

Aback, adv. واپس vá-pas, پسانه pasánah, پشت pusht, عقب bi-'aqib (vulgarly and erroneously pronounced 'aqab).—(To take aback) متعیر گردانیدن mutahayyir gardánidan.

Abaft, prep. پشت pusht, عقب bi-'aqib.—adv. عقب aqib-i-jaház, دنبال dumbál.

Abandon, verb. ترك كردن tark kardan, تارك شدن tárík shudan, رها كردن, گذار guzáshtan (rt. گذار guzár), rihá kardan, فرو گذاشتن furú guzáshtan, رو دست بر داشتن dast bar-dáshtan, vil kardan, روك گردانیدن rú gardán shudan, دست داشتن dast shustan.—(Abandon this business) Pluck the tooth of this affair).—(To abandon oneself to one's fate) tan bi-qazá dádan.—(To abandon the intention) صرف نظر sarf-i-nazar kardan.—(To abandon the world) tárík-i-dunyá shudan.

Abandoned, part. and adj. متروك guzáshtah, matrúk, معطل mu'attal, مخلول makhzúl.—(Obsolete) مهمل muhmal, مهجور mahjúr, منسوخ mansúkh.—(Dis-solute) بیحیا bí-hayá, بیشرم bí-sharm, بی آب رو bí-áb-i-rú, بی احترام bí-hurmat, بی اعتبار bí-i'tibár.

Abandonee, subs. محول muhavval.

Abandoner, subs. تارك tárík.

Abandonment, subs. ترك tark, هجر hajr, هجران hijrán, فرو گذاشت furú-guzásht.

Abarticulation, subs. اوضاع حركت auzá-i-harakat.

Abase, verb. پست كردن past kardan, ذلیل ساختن zálíl sákhtan, خوار گردانیدن khár gardánidan, حقیر کردن haqír kardan, بیعزت ساختن bí-'izzat sákhtan, فرود آوردن furúd ávardan, خفیف کردن khafif kardan, انداختن andákh-tan.

Abased, part. محقر muhaqqar.

Abasement, subs. پستی pastí, رذالت razálat, اضع ittizá', مهانت mahánat, ذلت zillat, حقارت haqárat, خواری dúní, دونی dúní, سفلی suflagí, فضیلت fazíhat, خوارى khárí.—(Self-abasement) فرو تني furú-taní, تضرع tazarru'.

Abash, verb. شرمسار كردن sharmsár kardan, شرمندé sharmindah, خجل ساختن khijil sákhtan, خجالت دادن khijálat dádan.

Abashed, part. خجالت زده khijil, خجالت khijálat-zadah, شرمسار sharmsár, شرمندé sharmindah.—(To be abashed) خجالت كشیدن khijálat kashidan, شرمندé sharmindah shudan.

Abashment, subs. شرم sharm, شرمندگی sharmandagí, خجالت khijálat, حیا hayá, شرمساری sharmsárí.

Abasing, subs. اذلال izlál.

Abatable, adj. قابل تخفیف qábil-i-takhfif, نقصان پذیر nuqsán-pazír.

Abate, verb trans. كاستن kástan (rt. كاه káh), تخفیف takhfif dádan, كم كردن kam kardan.—intrans. كاستن kástan (rt. كاه káh), كم شدن kam shudan.—(As applied to rain) ایستادن ístádan.—(The disease abated) مرض بر طرف گردید marz bar-taraf gardíd.

Abatement, subs. تخفیف takhfif, كاست kást, كمی kamí, کاهش káhish.—(As applied to quality) نقص naqs.—(As applied to quantity) نقصان nuqsán.—(As applied to price) تنزل tanazzul.

Abattoir, subs. قصاب خانه qassáb-khánah, مسلخ maslakh.

Abbacy, subs. استقفيه usqufiyat.

Abbatial, adj. كليسيائي kalisiyá'í.

Abbess, subs. اسقفه usqufah, قسيسه qissísah, زاهده záhidah.

Abbey, subs. خانقاه khánaqáh, كليسيا kalisiyá, صومعه sauma'ah.

Abbot, subs. اسقف usquf (pl. اساقف asáqif), زاهد záhíd (pl. زهاد zuhhád).

Abbreviate, verb. اختصار كردن ikhtisár kardan, مختصر

mukhtasar kardan, کوتاه کردن kútáh kardan, اجمال نمودن ijmál nimúdan, قصر نمودن qasr nimúdan, مجمل ساختن mujmal sákhtan.

Abbreviated, part. مختصر mukhtasar, مقصور maqsúr, مجمل mujmal, موجز müjaz, ملخص mulakkhkas.

Abbreviation, subs. اختصار ikhtisár, اقتصار iqtisár, کوتاه mukhtasar, ایجاز íjáz, ترخیم tarkhím, کوتاهی kútáhí, اجمال ijmál, قصر qasr, مجمل mujmal, محصل muhassal, منتخب muntakhab.

Abbreviator, subs. مختصر کننده mukhtasar-kunandah, اختصار دهنده ikhtisár-dihandah.

Abdicate, verb trans. ترك کردن tark kardan, گذاشتن guzáshtan (rt. گذار guzár), رها کردن rihá kardan, vá-guzár kardan.—*intrans.* استعفا کردن isti'fá kardan, عزلت نمودن 'izlat nimúdan, رخصت گرفتن rukhsat giriftan.

Abdication, subs. استعفا isti'fá, وا گذار vá-guzár, ترك tark, عزلت 'izlat, اعتزال 'itizál.

Abdicative, adj. مائل ترك máil-i-tark, تارك tarrák.

Abdomen, subs. شکم shikam, معده mi'dah, بطن batn (pl. ابطن abtun, or بطون butún).

Abdominal, adj. شکمی shikamí, بطنی batní.

Abdominous, subs. شکم بزرگ shikam-buzurg.

Abduce, verb. ربودن rubúdan (rt. ربای rubáy), بردن burdan, اغوا کردن ighvá kardan, برداشتن bar-dáshtan, خطف نمودن khatf nimúdan.

Abduct, verb. ربودن rubúdan (rt. ربای rubáy), بردن burdan, اغوا کردن ighvá kardan, برداشتن bar-dáshtan, خطف نمودن khatf nimúdan.

Abduction, subs. ربودگی rubúdagí, ربایندگی rubáyandagí, اغوا ighvá.

Abductor, subs. رباینده rubáyandah, برنده burandah, مغوی mughví, اغوا کننده ighvá-kunandah.

Abecedarian, subs. ابجد دان abjad-dán, ابجد خوان abjad-khán, شاگرد مدرس الف با mudarris-i-alif-bá, shágird-i-hurúf-khán.

Abed, adv. بستری bistari, بر بستر bar-bistar, خوابیده khábídah.

Abele tree, subs. (Populus alba) درخت تبریزی dirakht-i-tabrizí, سفیدار safidár.

Abelmoschus esculentus, subs. بامیه bámiyah.—(This fruit has been introduced by the Arabs into Persia, for cooking purposes; but it is not much used, save by Europeans.)

Aberrant, adj. گمراه gum-ráh, غاوی gháví.

Aberration, subs. گمراهی gum-ráhí, غوای ghaváyat, پریشانی خاطر (Aberration of mind) zalálat.—(parishání-i-khátir).

Abet, verb. مساعدت نمودن musá'adat nimúdan, مدد دادن madad kardan, امداد کردن imdád kardan, کمک

کردن kumak kardan, یاری یاری yári kardan, پشتی pushtí dádán, اعانت نمودن i'ánat nimúdan, معاونت نمودن mu'ávanat nimúdan, پهلوی دادن pahlú dádán, دستگیری کردن dast-girí kardan.

Abetment, subs. مساعدت musá'adat, مدد madad, یاری yári, پشتی pushtí, اعانت i'ánat, دستگیری dast-girí.

Abettor, subs. مددگار madad-gár, مساعد musá'id, یاور yávar, پشت pusht, معاون mu'ávin, دستگیر dast-gír, معین mu'in, یاری yári, محرک muhrik.

Abeyance, subs. تعویق ta'vîq, تأخیر tákhír, مطل mutl, تخفیف takhff.

Abhor, verb. نفرت داشتن karáhat dáshtan, نفرت کردن nifrat kardan, تنفر داشتن tanaffur dáshtan, مکروه makrúh dáshtan, استکراه نمودن istikráh nimúdan, متنفر بودن mutanaffir búdan.

Abhorred, part. منفور manfúr, مکروه makrúh.

Abhorrence, subs. کراهیت karáhiyat, کراهت karáhat, نفرت nifrat, تنفر tanaffur, کره karh, استکراه istikráh, بغض bughz.

Abhorrent, adj. متنفر mutanaffir, نفرت دارنده nifrat-dárandah, کاره kárih.

Abhorrer, subs. متنفر mutanaffir, نفرت دارنده nifrat-dárandah, کاره kárih.

Abide, verb trans. (Endure) صبر کردن sabr kardan, تاب داشتن bar-dásht kardan, طاقت داشتن táqat dáshtan, تحمل نمودن tahammul nimúdan, تاب آوردن táb ávardan.—(Await) انتظار کشیدن 'intizár kashídan, ماندن ماندن (Persist in) báqí ماندن.—(To abide by one's word) بر قول خود ثابت بودن bar qaul-i-khud sábit búdan.—(To abide by a promise) انجام وعده نمودن bi-va'dah vafá kardan, فرصت injáz-i-va'dah nimúdan.—(To abide one's time) درنگ داشتن fursat nigáh dáshtan.—*intrans.* (Dwell) مکان کردن makán kardan, مأوا مأوا giriftan, گرفتن manzil kardan, منزل کردن nishastan (rt. نشین nishín), سکونت سکونت varzidan, سکونی sukúnat nimúdan, وطن ساختن vatan sákhtan, توطن توطن shudan, ساکن شدن sákin shudan.—(Stay) توقف نمودن tavaqquf nimúdan, متوقف شدن mutavaqqif shudan, اقامت iqámat kardan, اقامتگستاری istiqámat kardan, درنگ درنگ maks kardan, مک مک dirang kardan, لبس لبس labs nimúdan.

Abider, subs. متوطن mutavattin, ساکن sákin, باشنده bāshindah, مقیم muqim.

Abiding, adj. مستمر mustamirr, خالد khálid, جاودان jávidán, باقی báqí, پایدار páyadár, ثابت sábit, برقرار bar-qarár.

Abidingly, adv. جاودانه jávidánah, خالدانه khálidánah, مستمرا mustamirran.

Ability, subs. (Power) قابلیت qábilíyat, قدرت qudrat, قوت qúvat, توانائی tavánáí, طاقت táqat, مکنه mik-nat, نیرو مندی níru-mandí, نیرو nírú, نیرو مقدور maqdúr, مقدور iqtidár, دست dast, زرنگی zaringí, عقل aql, قابلیت qábilíyat, معرفت ma'rifat, ادراک idrák, اهلیت ahlíyat, فراست firásat, زکاویت zakávat, هنر hunar, ذهن zihn, فطانت fatánat, هوش húsh, فرهنگ farhang, واهم vahm, هیوش húsh-mandí, استعداد isti'dád, لیاقیت liyáqat, تفهیم tafahhum, کیاست kiyásat.—(It is beyond your ability) دهنه می چاهد dihan-at mí-cháhad (lit. Your mouth will catch cold).

Ab initio, adv. از ابتدا az ibtidá, ابتدا ibtidan.

Abject, adj. ذلّ dún, پست past, نازل názul, سفله suflah, خوار khár, فرو furú-máyah, حقیر haqír, ذلیل zalíl, ناکس ná-kas, کمینه kamínah.

Abjectly, adv. بخواری bi-khárí, ذلیلانه zalílanah, حقیرانه haqíranah.

Abjectness, subs. ذلّت dún, پستی pastí, رذالت razá-lat, مهانت mahánat, ذلت zillat, حقارت haqárat, فضیلت fazíhat, سفلیگی suflagí, خواری khárí, کسی ná-kasí.

Abjuration, subs. بر گشت از سوگند bar-gasht az saugand, نقض عهد naqz-i-'ahd, نیکس niks-i-yamín.

Abjure, verb. از سوگند بر گشتن az saugand bar-gashtan, قسم شکستن qasam shikastan.

Abjurer, subs. پیمان شکن paimán-shikan, قسم شکن qasam-shikan.

Ablactation, subs. فطام fitám.

Ablaqueation, subs. حفر پای درخت hafr páy-i-dirakht, کند و کود kand-u-kúd.

Ablative, subs. (if the affix be "by") به maf'úlu bihi; (if the affix be "from" or "with") مع maf'úlu 'anhu, مع maf'úlu ma'ahu.

Ablaze, adv. سوزان súzán, فروزان furúzán.

Able, adj. (Clever) زرنگ zaring, قابل qábil, قابلیت bá-qábilíyat, عاقل 'áqil, کرم kirm-i-kár, زیرك zírak, دانá, ظریف zaríf, عالم 'álim, گربز gurbuz, هنر مند hunar-mand, تیز فهم tíz-fahm, ماهر máhir, دانیشمند dánish-mand, تیز bá-salíqah, مستبصر chálák, چابک chábuk, چست chust, mustabsir, مستعد musta'idd.—(Capable) قادر qádir, توانا taváná, قابل qábil, مقتدر muqtadir, مستعد musta'idd.—(To be able) توانستی tavánistan, قادر بودن qádir búdan, قابل بودن qábil búdan, بخود دیدن bi-qúvat-i-khud دیدن.

Able-bodied, adj. قوی بازو qaví-bázú, قوی هیکل qaví-haikal, نیرو مند níru-mand.

Ablution, subs. غسل ghusl, اغتسال ightisál.—(Before prayers) دست آب آب-dast, وضو vuzú, دست نماز dast-namáz.—(With sand) تیمم tayammum.—(After defilement) غسل ghusl, طهارت tahárat, تطهیر tathír, استنجا istinjá.—(To perform one's ablutions) غسل کردن ghusl kardan, طهارت کردن tahárat kardan, استحمام کردن istihmám kardan.

Aby, adv. قابله qábilánah, قادرانه qádiránah, دانسته dánistah.

Abnegate, verb. انکار کردن inkár kardan, جهد نمودن jahd nimúdan, نفي nafi kardan.

Abnegation, subs. انکار inkár, ترك tark, امتناع imtiná.

Abnormal, adj. استثنای istisnáí, غیر معتاد ghair-i-mu'tád, خلاف قاعده ghair-i-qiyás, غیر قیاس khiláf-i-qá'idah.

Abnormity, subs. غیر معتادی ghair-i-mu'tadí, خلاف قاعدگی khiláf-i-qá'idagí.

Aboard, prep. and adv. روی کشتی rúy-i-kashtí.

Abode, subs. منزل manzil, خانه khánah, مأوا māvā, مکان makán (pl. اماکن amákin), مقر maqarr, محل نشیمن mahall-i-nishíman, دار dár, عمارت 'imárat, وطن vatn (pl. اوطان aután), سکونت sukúnat, سکنی sukná, بیت bait, مسکن maskan (pl. مساکن masákin).—(Stay) بود باش iqámat, مقام maqám, مستقر mustaqarr, بود باش búd-básh.

Abolish, verb. باطل کردن bátil kardan, ابطال نمودن ibtál nimúdan, مبطل گردانیدن mubtal gardánídan, mahv sákhtan, منسوخ نمودن naskh nimúdan, mansúkh kardan, الغا نمودن ilghá nimúdan, از اعتبار ساقط کردن az itibár sáqit kardan, mauqúf kardan, معطل کردن mu'attal kardan, معطل کردن bar-taraf kardan, معذوم ساختن ma'dúm sákhtan, ná-búd sákhtan.

Abolishable, adj. نسخ پذیر naskh-pazír, ابطال پذیر ibtál-pazír, mahv-pazír.

Abolished, part. منسوخ mansúkh, مبطل mubtal, معطل mauqúf, متروک matrúk, مهجور mahjúr, مخدول makh-zúl, مهمل muhmal.

Abolisher, subs. ناسخ násikh, مبطل mubtil.

Abolition, subs. ابطال ibtál, تعطیل ta'tíl, نسخ naskh, توقیف tauqíf.

Abolitionism, subs. نسخیت naskhíyat, اصول نسخ usúl-i-naskh.

Abolitionist, subs. بر اندازنده bar-andázandah, قانع qámi.

Abominable, adj. مکروه makrúh, مستکراه mustakrah, بد karíh, نفرت انگیز nifrat-angíz, منفور manfúr, بد bad, شنیع shaní, شنیع shani.

Abominably, adv. بشرف bi-nifrat, مکروهانه makrúhánah.

Abominate, verb. متنفر داشتن manfúr dáshtan; متنفر بودن mutanaffir búdan, مکروه داشتن makrúh dáshtan, or ورزیدن nifrat burdan or varzidan, داشتن karáhat dáshtan, استکراه istikráh kardan, کاره شدن káreh shudan.

Abomination, sub. (Dislike) تنفر nifrat, تنافر tanaf-fur, استکراه karáhat, کراهیت karáhiyat, استکراه istikráh, کره karih.—(Loathsomeness) مکروهیت mak-rúhiyat, خیس khubs, پلیدی pilidí.

Aboriginal, adj. اصل asl.

Aborigines, subs. اهالی قدیم ahálí-i-qadím.

Abortion, subs. (Miscarriage) سقط siqt, اسقاط عمل isqát-i-haml, جنین isqát-i-janín.—(Fruit of a miscarriage) جنین janín, جنین غیر کامل janín-i-ghair-i-kámil, رسیده bachah-i-ná-rasidah, سقط حمل suqút-i-haml.

Abortive, adj. لا حاصل bi-fái'dah, فائده زائغ zá'ig, لا lá-básil, خام khám, باطل bátil, بی ثمر bi-samr.

Abound, verb. کثیر شدن maufúr shudan, موفور شدن kasír shudan, بسیار شدن bisyár shudan, وافر بودن váfir búdan, وفور داشتن vufúr dáshtan, پر شدن pur shudan, زیاد بودن ziyád búdan.

About, adv. and prep. (Approximately) قریب qaríb, نزدیک nazdík, تقریباً takhmínan, تقریباً taqríban, مشرف bi-takhmín, به تخمین 'an-qaríb, عنقریب mushrif.—(Near) نزدیک nazdík, نزد nazd, قریب qaríb, تقریباً taqríban.—(Concerning) در خصوص dar khusús, در حق dar haqq, در باره dar bárah, بابت bábat, در باب dar báb, بر سر bar sar, بهر bahr, از az, در dar, برای biráy.—(Applied to quantity) تخمیناً takhmínan.—(Around) حوالی haválí, حوالی dar haválí, پیرامون pírámún, پیرامین pírámún, بر gird, دور daur, دورا دور gird-á-gird, دورا دور daur-á-daur, در دور dar daur, دورا دور dauran.—(About twenty tomans) مؤازی بیست müází-i-bíst túmán.—(About one hundred persons) نزدیک صد nazdík bi-sad nafar.—(To be about to) در صد شدن dar sadad shudan, بر سر شدن bar sar shudan.—(You are about to say) می خواهی mi kháhi bi-gú'í.—(He is about to retire) می می mi kháhad bar-gardad.

Above, prep. and adv. (Over) بالا bálá, در بالا dar bálá, زیر zabar, علی alá, فوق fauq, فراز firáz.—(From above) از بالا az zabar, از زیر min fauq, من فوق (Above and below) در بالا و در زیر dar bálá va dar zír.—(Upon) بر bar, بر سر bar sar, بالا bálá, رو rú, بیش از (More than) در روی dar rúy, روی rúy, بیش از bish az, زیاده ziyádah az, متجاوز از mutajáviz az.—

(Above all) خصوصاً khusúsan, بخصوص bi-khusús, بالاتر از همه bálatar az hamah, غالباً gháliban, فی الغالب fi 'l-ghálib.—(One above another) طبقه طبقه tabaqah tabaqah.

Above-board, adv. آشکارا ashkárá, ظاهر záhir, ظاهراً záhiran, بی دغل bi-daghal, علانیه 'aláníyah, عیاناً 'ayánan, بی رنگ bi-rang.

Above-mentioned, adj. مذکور mazkúr, مزبور mazbúr, مرسوم marsúm, مکتوب maktúb, مرقوم marqúm, مقول maqúl, موملی múmá, موملی الیه múmá-ilaihi, مشار الیه mushár-ilaihi, سابق الذکر sábiq 'z-zikr, سالف الذکر sálifu 'z-zikr, که ذکر شد kih zikr shud.

Abracadabra, subs. دعائی چشم زخم ta'vîz, تعویذ du'á'í-i-chashm-zakhm.

Abrade, verb. خراشیدن khiráshidan.

Abrasion, subs. خراش khirásh, خارش khárish.

Abreast, adv. هم پهلو ham-pahlú, پهلو پهلو pahlú bi-pahlú, برابر barábar.

Abres excelsa, subs. صنوبر káj, سیناuba sinaubar.

Abridge, verb. اختصار کردن kútáh kardan, اختصار کردن ikhtisár kardan, مختصر کردن mukhtasar kardan, قصر نمودن qasr nimúdan, اجمال نمودن ijmál nimúdan, مجمل ساختن mujmal sákhtan.

Abridged, part. مختصر mukhtasar, مقصور maqsúr, ملخص mulakh-khas, موجز mujmal, موجز mujaz, وجیز vajíz.

Abridgment, subs. مختصر mukhtasar, اختصار ikhtisár, ايجاز íjáz, اجمال ijmál, قصارت qasarat.—(Compendium) محصل muhassal, مجمل mujmal, موجز mujaz, وجیز vajíz, مجموعه majmú'ah.

Abroach, adv. سوراخ bá-súrákh, سوراخ súrakh, دار súrakh-dár.

Abroad, adv. بیرون bírún, بیسفر bi-safar.—(To go abroad) سفر کردن safar kardan, سیاحت کردن siyáhat kardan, بیرون رفتن bírún raftan, مسافرت نمودن musá-farat nimúdan.

Abrogate, verb. مبطّل گردانیدن mubtal gardánidan, باطل نمودن ibtál nimúdan, باطل کردن bátil kardan, منسوخ کردن naskh nimúdan, نسخ نمودن mansúkh kardan, محو ساختن mahv sákhtan, إلغا نمودن ilghá nimúdan, معطل کردن ná-búd sákhtan, تا بود ساختن mu'attal kardan, از اعتبار ساقط کردن az itibár sáqit kardan, موقوف ساختن mauqúf sákhtan, معلوم ساختن ma'dúm sákhtan, بر طرف کردن bar taraf kardan, تا بود ساختن ná-búd sákhtan.

Abrogated, part. منسوخ mansúkh, بطل battál, معطل mu'attal, مهجور matrúk, متروک mahjúr, مهمل makhzúl, مهمل muhmal.

Abrogation, subs. موقوفی mau-qúfi, نسخ naskh, ابطال ibtál, بطلان butlán.

ابا نمودن, pahlú-tuhí kardan (az), پهلوی نهبی کردن (از)
 taháshí نمودن (از), (az) ibá nimúdan (az),
 khíshtan-rá vá- dáshstan (az), خویشتنرا وا داشتن (از),
 khud-dárá kardan (az), خود داری کردن (از),
 (rt. گذار guzár), (az) dar-guzashtan (az), در گذشتن (از),
 ijtináb kardan (az), احتراز کردن (از),
 imtiná' نمودن (از), (az) ihtiráz kardan (az),
 ittiqá kardan (az), ایتما کردن (از),
 imsák kardan (az), امساک کردن (از).

Abstemious, adj. پرهیز گار parhíz-gár, پارسا pársá,
 zahíd زاهد, zahíd زاهد, hasúr حضور, ahl-
 i-riyázat, متقی murtáz, مرقاض muhtát, محتاط mu-
 taqqí.

Abstemiously, adv. با پرهیز záhidánah, پارسا pársá-vár, وار parhíz.

Abstemiousness, subs. پرهیز گاری parhíz-gári, پارسائی pársáí, ریاضت záhidí, زیاده zahídí, حضور hasúr, احتیاط muhtát, محتاط muhtát, احتیاط taqqá, احتیاط ihtimá, احتیاط ihtiráz, احتیاط imtiná'.

Abstinence, subs. پرهیز گاری parhíz-gári, پارسائی pársáí, ریاضت záhidí, زیاده zahídí, حضور hasúr, احتیاط muhtát, محتاط muhtát, احتیاط taqqá, احتیاط ihtimá, احتیاط ihtiráz, احتیاط imtiná'.

Abstinent, adj. پرهیز گار parhíz-gár, پارسا pársá, زاهد zahíd, زاهد zahíd, ahl-i-riyázat, اهل ریاضت ahl-i-riyázat, متقی murtáz, مرقاض muhtát, محتاط muhtát.

Abstract, subs. مختصر mukhtasar, اختصار ikhtisár, مجرد mujmal, مجمل muhassal, محصل íjáz, اجاز mujmal, قصار qasarat, خلاصه khulásah, اجمال íjmál, (In the abstract) علی وجه التجرد 'alá vajhi 't-tajarrud, مطلقا mutlaqan.—**adj.** مطلق mutlaq.

Abstract, verb, (Abridge) کوتاه کردن kútáh kardan, مختصر کردن mukhtasar kardan, اختصار کردن ikhtisár kardan, اجمال نمودن íjmál nimúdan, مجمل mujmal sákhtan, ساختن mujmal sákhtan, (Carry off) بردن rubúdan (rt. ربای rubáy), (Carry off) بردن burdan, خطف نمودن khatf nimúdan, خطف نمودن khatf nimúdan.

Abstracted, part. (Abridged) مختصر mukhtasar, مقصور maqsúr, ملخص mujmal, موجز müjaz, ملخص mulakh-khas, وجیز vajíz.—(Carried off) ربوده rubúdah, بردن burdah, برداشته bar-dáshtah, وا کرده vá-kardah, خطف نمودن khatf nimúdah.

Abstractedly, adv. علی وجه التجرد 'alá vajhi 't-tajarrud, مطلقا mutlaqan.

Abstractedness, subs. تجرد tajarrud, تجرید tajríd, اطلاق itlâq.

Abstraction, subs. تجرد tajarrud, تجرید tajríd, اطلاق itlâq.—(Theft) دزدی duzdí, سرقت sariqat.—(Ab-ductio) ربودگی rubúdagí, ربایندگی rubáyandagí, اغوا ighvá.

—(Absence of mind) بیضدی bí-khudí, استغراق istighráq, بییهوشی bí-húshí.

Abstractitious, adj. گرفته giriftah, nabátí, nabátí, nabátí, guzídah-i-nabát.

Abstractly, adv. علی وجه التجرد 'alá vajhi 't-tajarrud, مطلقا mutlaqan.

Abstractness, subs. تجرد tajarrud, تجرید tajríd, اطلاق itlâq.

Abstruse, adj. باطنی batiní, باطن batin, دقیق daqíq, پنهان panhán, مغلق mughlaq, باریک báriq, لال lá-hall, پوشیده púshídah, غامض ghámiz, گنگ gung (vulgar).

Abstrusely, adv. بدقت bi-diqqat.

Abstruseness, subs. دقت diqqat, باریکی báriki, پنهانی panhání, پوشیدگی púshídagí, غموض ghumúz.

Absurd, adj. باطل bátil, محال muhál, بیهوده bíhúdah, بیمعنی ná-muvajjah, نا موافق ná-muváfíq, نا موافق ná-ma'ní, معقول harzah, هرزه ná-sáz-gár, نا سازگار ná-ma'qúl, عیب púch, پوچ ná-sáz-gár, (An absurd ex-planation) توضیح نا موافق taujíl-i-ná-muvajjah, تفصیل tafsíl-i-ná-ma'qúl.

Absurdity, subs. بطالت batálat, بطلان butlán, بیهودگی bíhúdagí, هرزگی harzagí, نا سازگار ná-sáz-gári, نا سازگار ná-sáz-gári, (used chiefly in plural).

Absurdly, adv. عبثا 'abasan, باطلانه bátilánah.

Absurdness, subs. بطالت batálat, بطلان butlán, بیهودگی bíhúdagí, هرزگی harzagí, نا سازگار ná-sáz-gári, نا سازگار ná-sáz-gári, (used chiefly in plural).

Abundance, subs. افزونی afzúní, فزونی fuzúní, وفرت vafrat, فراوانی farávání, افزایش afzáyish, وفور vafur, وفور vufur, توافر taváfur, توفیر taufír, کثرت kasrat, زیادتى ziyádatí, بسیار bisyárí, فیض faiz, زیاده ziyádatí, نهایت niháyat.—(In abundance) بفرآوانی bi-farávání, بسیار bisyár, نهایت niháyat.

Abundant, adj. فراوان faráván, موفور maufúr, وافر váfir, جزیل jazíl, فراخ farákh, فائز fáiz, کثیر kasír, وفور vafur, بسیار bisyár, خیلí khailí.—(Fruit is abundant) میوه فراوان or بسیار است mívah faráván or bisyár ast.

Abundantly, adv. بسیار bisyár, زیاده ziyádat, باغراط bi-ifrát, بکثرت bi-kasrat, وافر váfir, کثیر kasiran, کثیرا kasiran.

Abuse, subs. بد زبانی bad-zabání, دشنام dushnám, اشتغال mazammát, فحش fuhsh, شتم sabb, بد استعمالی bad-isti'málí, بد رفتاری bad-raftári, بد سلوکی bad-sulúki.

Abuse, verb. دشنام دادن dushnám dádan, فحش دادن fuhsh dádan.—(Make a bad

use of) زاین ضائع کردن zāi' kardan, بد صرف نمودن bad sarf nimúdan, تزییع کردن tazyí' kardan.

Abused, *part.* دشنام داده dushnám-yáftah, دشنام دشنام-dáadah.

Abuser, *subs.* بد زبان bad-zabán, دشنام دهنده dushnám-dihandah, سب کننده sabb-kunandah, شتم shattám, مفتري muftarí.—(Abuser of one's opportunities) فحاش fahhásh, تزییع کننده tazyí'-kunandah.

Abusive, *adj.* بد زبان bad-zabán, دراز زبان zabán-diráz.

Abusively, *adv.* بطور دشنام bi-taur-i-dushnám.

Abusiveness, *subs.* بد زبانی bad-zabání; دشنام dushnám, افترا iftirá, مذمت mazammát, فحش fuhsh, سب sabb, شتم shatm.

Abut, *verb.* نزدیک شدن nazdík shudan, بر خوردن bar-khurdan, تالاقی کردن taláqí kardan.

Abutment, *subs.* حد hadd (*pl.* حدود hudúd), ناحیه náhiyah (*pl.* نواحی naváhi).—(Of a bridge) طرف taraf, جناح janáh.

Abuttal, *subs.* حد hadd, سر حد sar-hadd, آخر ákhir, منتهای muntahá.

Abyss, *subs.* گرد gaud, عمق 'umq, غرقاب gharq-áb, ورطه gird-áb, چاه cháh, قعر qa'r, لجه lujjah, وراط virát (*pl.* وراطات vartah).

Acacia, *subs.* ائل asl (*pl.* ائول asúl), گز gaz, سنط sanat, طلح talh.—(Silk-tasselled acacia) گل ابریشمی gul-i-abrishumí.—(Sweet-scented acacia) گل فتنه gul-i-fitnah.

Academial, *adj.* مکتبی maktabí, مدرسی mudrisí.

Academic, *subs.* اهل مدرسه ahl-i-madrasah.

Academical, *adj.* متعلق بمدرسه muta'alliq bi-madrasah.

Academically, *adv.* بقاعده مدرسه bi-qá'idah-i-madrasah.

Academician, *subs.* اهل مدرسه ahl-i-madrasah, طالب العلم tálibu 'l-'ilm.

Academy, *subs.* دار الادب dāru 'l-adab, دار العلوم dāru 'l-'ulúm, مدرسه madrasah, انجمن دانش anjuman-i-dánish, مدارس madáris (*pl.* مکتب maktab (*pl.* مکاتب makátib).

Acanaceous, *adj.* دار شوك shauk-dār, خار دار khār-dār.

Acanthophyllum squassosum, *subs.* چوبه chúbah.—(A plant the root of which, coarsely pulverized, serves the poor in Persia for washing linen.)

Acarus scabiei (Louse), *subs.* قمل qaml-i-jarab.

Acarus siro (Cheese mite), *subs.* کرم پنیر kirm-i-paní.

Acauline, *adj.* بی ساق bi-sáq, بی ساقه bi-sáqah.

Accede, *verb.* راضی شدن rází shudan, موافقت نمودن muvafaqat nimúdan, مطابق شدن mutábíq shudan,

پذیرفتن paziruftan or پذیرفتن pazíruftan (*vt.* پذیر pazír), قابل شدن qabíl kardan, قبول کردن qabúl shudan, کنار آمدن kanár ámadan, قرار دادن qarár dádan, تان در دادن tan dar-dádan.

Accelerate, *verb.* شتابانیدن shitábánídan, تعجیل ta'jíl dádan, زود آوردن zúd ávardan.

Accelerated, *part.* شتابانیده shitábánídah, معجل mu'ajjal.

Acceleration, *subs.* شتاب shitáb, شتاب تعجیل ta'jíl, شتابی شیتابی shitábí, شتاب کاری shitáb-karí, شتاب زدگی shitáb-zadagí.

Accelerative, *adj.* مستعجل musta'jil.

Accendibility, *subs.* اشتعال ishti'ál, سوزش súzish, احتراق ihtiráq.

Accendible, *adj.* قابل اشتعال qábil-i-súzish, قابل احتراق qábil-i-ihtiráq, قابل اشتعال qábil-i-ishti'ál.

Accent, *subs.* تلفظ talaffuz, امالت imálat, تکیه kálam takyah-i-kálam, لحن lahn (*pl.* ألحان alhán), لاهجه lahjah.—(Correct accent) تجوید tajvíd, قرائت صحیح qiráat-i-sahíh.

Accent, *verb.* تلفظ کردن talaffuz kardan, کلام تکیه دادن kálam takyah dádan.

Accented, *part.* متلفظ mutalaffaz.

Accentual, *adj.* تلفظی talaffuzí, لاهجهی lahjahí.

Accentuate, *verb.* تلفظ کردن talaffuz kardan, کلام تکیه دادن kálam takyah dádan.

Accentuation, *subs.* تلفظ talaffuz, امالت imálat, تکیه kálam takyah-i-kálam, لحن lahn (*pl.* ألحان alhán), لاهجه lahjah.—(Correct accent) تجوید tajvíd, قرائت صحیح qiráat-i-sahíh.

Accept, *verb.* اجابت نمودن qabúl kardan, پذیرفتن paziruftan, پسندیدن pasandídan, اجابت نمودن ijábat nimúdan, پسند کردن pasand kardan, بر آوردن bar-ávardan.—(Monetary term) قبولیت qabúliyat kardan, تقبل نمودن taqabbul nimúdan.—(To accept as true) باور داشتن bávar dáshtan, باور نمودن bávar nimúdan.

Acceptable, *adj.* مقبول maqbúl, مطبوع matbú', منظور manzúr, پسندیده pasandídah, پسند pasand, معقول ma'qúl, دلپذیر dil-pazír, دلپسند dil-pasand, خوب khub, مناسب munásib, لطیف latíf, مرغوب marghúb, موافق muváfíq, سازگار sáz-gár, مرضی marzí, لائق láiq.—(To be acceptable) پسند آمدن pasand ámadan, پسندیده شدن pasandídah shudan.

Acceptableness, *subs.* مقبولیت maqbúliyat, پسندیدگی pasandídagí, استیصال istihsán, خوبی khubí.

Acceptably, *adv.* با لطف bá-lutf, مقبولا maqbúlan, بی ملایمت bi-muláymat, بمدارأت bi-mudárát.

Acceptance, *subs.* قبول qabúl, اجابت ijábat, پذیرش pazirish, پذیرائی pazirái, رضا rizá.—(Monetary term) قبولیت qabúliyat.

Acceptation, subs. قبول qabúl, اجابت ijábat, پذیرش pazírish, pazírish, رضا rizá.—(Sense of a word) معنی ma'ní, کلام fahvái-i-kalám.

Accepted, part. مقبول maqbúl, منظور manzúr, مرضی marzí, پذیرفته pazírufat.

Acceptor, subs. قابل qábil, پذیرنده pazírandah, قبول qabúl-kunandah, پسند کننده pasand-kunandah.

Accepting, subs. پذیرائی pazírái.—adj. پذیرا pazírá.

Access, subs. بار bār, راه ráh, قرب qurb, قربت qurbat, دخول dukhúl, تقارب taqárub, تقرب taqarrub, قدوم qudúm, مدخل madkhal, مداخله madákhalah, مدخلیت madkhalíyat, وصول vusúl.—(To have access to) دخول داشتن taqarrub yáftan, بار یافتن bār yáftan.

Accessibility, subs. (Persons) وسالت taqarrub, وسالت پذیری vaslat-pazírí.—(Things) دست رسی dast-rasí.

Accessible, adj. (Persons) وسالت پذیر vaslat-pazír.—(Things) دست رس mumkinu 'd-dukhúl, دست dast-ras.

Accession, subs. افزونی izáfat, افزونی fuzúni, افزایش afzáyish, زیاد ziyád, زیادت ziyádat, ازدیاد izdiyád, الحاق ilhák, ضمیمه zamímah (pl. ضمائم zamáim), انضمام inzímám.—(To throne) جلوس julús, روز takht-nishíní.—(Day of accession) روز rúz-i-julús.

Accessory, subs. رفیق sharík, رفیق rafíq (pl. رفقا rufaqá), هم‌عید ham-'ahad, همدم ham-dam, همیار ham-khiyál, همکار ham-kár, همیشه ham-pusht, یار yár.—adj. (Persons) رفیق sharík, رفیق rafíq (pl. رفقا rufaqá), هم‌عید ham-'ahad, همدم ham-dam, همیار ham-khiyál, همکار ham-kár, همیشه ham-pusht, همراهی کن muváfakat-nimá, همراهی ham-ráh-kun.—(Things) ضمیمه zamím, زیاد ziyád, زیادت ziyádat, منضم munzamm, مزید mazíd, افزون zaid, زاید zaid, علاوه 'alávah, بطور زیاد bi-taur-i-ziyádah.

Accidence, subs. صرف sarf, کتاب مقدمات kitáb-i-maqaddamát.

Accident, subs. حادثه hádisah (pl. حوادث havádis), سانس sáníhah (pl. سوانح saváníh), سرگذشت sar-guzasht, پیش افتاد pish-ámad, پیش افتاد pish-uftád, واقعه váq'ah, وقوع vaq'ah, وقوع vuqú', عارضه 'ariz, عارض 'ariz (pl. عوارض 'aváriz), قضایا qazáyah (pl. قضایا qazáyá), موقع mauqí, درك dirk, ما جرا má-jará.—(Disaster) مصیبت musíbat, آفت áfat (pl. آفات áfát), نایب náibah (pl. نواب naváib), داهیة dahiya (pl. دواهی daváhi).

Accidental, adj. اتفاقی ittifáqí, عارضی 'arizí, عارضی 'arazí, آمادنی ámadaní, ناگاه nágáh, ناگهان nága-hán.

Accidentally, adv. "قضارا qazáran, "اتفاقا ittifáqan, "عارضاً 'arizan, "ناگاهانه nágáhánah, "عارضاً 'arazan, بنا دانستگی bi-ná-dánistagí.

Accipenser sturio (Sturgeon), subs. سگ ماهی sag-málí.

Accipient, adj. گیرنده girandah, پذیرنده pazírandah, پذیرا pazírá.

Acclamation, subs. آفرین áfirín, تحسین tahsín, مدح madh, مرحبا marhabá.

Acclamatory, adj. با مدح bá-madh, بافرین bi-áfirín, پر تحسین pur-tahsín, تهنیت آمیز tahniyat-ámíz.

Acclimatize, verb. عادت دادن 'adat dádán, معتاد mu'tád sákhtan, آموخته کردن ámúkhtah kardan, خود دادن khú dádán.

Acclimature, subs. عادت گیری 'adat-gírí, خور گیری khú-gírí, تعاون ta'avud.

Acclivity, subs. سر بالا sar-bálá.

Acclivous, adj. سر بالا sar-bálá.

Accommodate, verb. (House) جا دادن já dádán, میهمانداری mihmán-darí nimúdan.—(Oblige) خدمت کردن muváfakat nimúdan, خدمت khidmat kardan.—(Adjust) اصلاح کردن isláh kardan, ساختن sákhtan.—(Adapt) درست کردن durust kardan, ترتیب ساز sáz-gári kardan, ترتیب tartíb dádán, تطبیق نمودن tatbíq nimúdan, منسوب کردن muváfakat nimúdan, منسوب mansúb kardan, پیوستن paivastan (rt. پیوند paivand).—(To accommodate oneself to) طبیعت کردن taba'iyat kardan, سازش نمودن sázish kardan, متابعت mutábi'at nimúdan, وفق وفق vafq kardan, وفاق vifák dáshtan.

Accommodating, adj. منت دهنده minnat-dihandah, کریم karím, مکریم mukrim.

Accommodation, subs. (Fitness) مناسبت muná-sabat, موافقت muváfakat, لیاقت liyáqat.—(Capacity) گنجایش gunjáyish, اندازه andázah, قدر qadr, حوصله hausalah, وسعت vas'at.—(In a house) جا já, مکان makán.

Accommodator, subs. حاصل کننده hásil-kunandah.

Accompanied, part. مصحوب mashúb, بصاحب bi-sahábat.—(Accompanied with) بانضمام bi-inzímám, با اتفاق bi-ittifáq, همراه ham-ráh, مع ma', بمعیت bi-ma'iyat.

Accompaniment, subs. ضمیمه zamímah (pl. ضمائم zamáim), ملحقه mulhaqah, صاحب sahábat.—(Musical term) همسازی ham-sází, هم آهنگی ham-áhangí.

